

דברי חיזוק
באמונה ובטחון ועוז
על פרשיות השבוע

ויאמר אליהו

מאת הרב אלי' מאיר סמיט שליט"א
ישיבת רבי חיים עוזר « 058-323-1459 \ 347-897-9968 »

בס"ד

כמה צריכים לעורר הלב ורצון להחשיב ולאהוב את קיום המצוות ולימוד התורה!!!

כנגד רמ"ח מצות עשה, וכל אבר יש לו חיות משורשו במצות עשה אחת, וכן כל דבר בעולם יש לו כח חיותו מן השורש הרוחני השייך לו.

ולכן בַּז לְדָבָר, היינו מי שמבזה איזה דבר מצוה, יִחָבֵל לו, הרי הוא כחובל בעצמו, שכיון שהוא מזלזל במצוה אינו מקבל את החיות ממצוה זו, וממילא חסר לו החיות של חלק העוה"ז התלוי במצוה זו. ובהיפך, ויִרָא מִצְוָה הוא יִשְׁלֵם, הוא שלם לגמרי, כי כיון שירא הוא מן המצוות, ונזהר בהם כפי חשיבותם, הרי הוא שלם בכל איברין וכל עניני העולם התלויים במצוות, עכ"ד הגר"א, ומפורש בדבריו שע"י הזלזול במצוה מאבד את כל הכח של המצוה הזאת, הן ברוחניות, והן החלק הגשמי התלוי בו.

ולכן כיון שישאל זלזלו בעבודת המקדש ועבודת ה', ממילא איבדו את כל השפעת הרוחניות שזכו ע"י עבודת המקדש, וע"כ לא הביא אותם לידי קרבת ה' ותשובה, ולכן איבדו את המקדש, כיון שזלזלו בו ובעבודתו, ממילא אין זוכין לשפע המקדש, וא"כ ראוי הוא שיחרב, כיון שאין בו תועלת כלל.

וזה הכוונה במה שאמר ירמיהו לבני ישראל, 'אילו בכיתם בכיה אחת בציון, היינו שהייתם מגיעים להכרה בחשיבות המקדש, ומצטערים שלא יחרב ח"ו, אפילו אם עדיין אתם שקועים בכל עבירות שבעולם, בכח הבכיה הזאת, ובכח ההכרה בקדושת המקדש ורוממות עבודתו, בכח זה הייתם זוכים להגיע לתשובה שלימה, והיה עבודת הקרבנות משפיע שפע קדושה על ישראל, ומקרב אותם אל עבודת ה', אבל כיון שלא היה לכם חשיבות לביהמ"ק, ולא היה לכם צער ודאגה אם יחרב ח"ו, ממילא הפסדתם את בית המקדש.

« האם אכן הג' עבירות היוו השורש לחרבן בית המקדש? »

והנה בגמ' (נדרים פא.) אמרו, "מאי דכתיב מי האיש החכם ויבן את זאת, ואשר דבר פי ה' אליו ויגדה על מה אבדה הארץ (ירמיהו ט, יא), דבר זה נשאל לחכמים ולנביאים ולא פירשוהו, עד שפירשו הקב"ה בעצמו, דכתיב ויאמר ה' על עֲזָבְם אֶת תּוֹרָתִי וגו' (שם יב), אמר רב יהודה אמר רב שאין מברכין בתורה תחלה, ע"כ לשון הגמ'.

ולכאורה יש לתמוה, הלא הפסוק נאמר על חורבן בית ראשון, ובגמ' (יומא דף טו) הרי אמרו מפורשות, "מקדש ראשון מפני מה חרב, מפני שלשה דברים שהיו בו, עבודה זרה וגלוי עריות ושפיכות דמים וכו'". וא"כ מה היא השאלה שנשאלה לחכמים ונביאים ולא ידעו לענות, ועוד, מה באמת הטעם שאמרו טעם אחר 'משום שלא בירכו בתורה תחילה', וכי זהו הטעם של החורבן.

והגר"י בלאזער זצ"ל כתב לפרש, דהנה הר"ן הביא מרבינו יונה שכתב וז"ל: "דקרא הכי דייק, דעל שלא ברכו בתורה תחילה אבדה הארץ, דאם איתא על עזבם את תורתם כפשטא משמע, שעזבו את התורה ולא היו עוסקין בה, כשנשאל לחכמים ולנביאים למה לא פרשוהו, והלא דבר גלוי היה וקל לפרש, אלא ודאי עוסקין היו בתורה תמיד, ולפיכך היו חכמים ונביאים תמהים על מה אבדה הארץ, עד שפרשו הקב"ה בעצמו, שהוא

« האם בכיה אחת מספיקה להינצל מהחורבן?!? »

בדרך כלל בפרשת פינחס מתחיל ה'בין המצרים'. ואנו מאמינים שאין שום מקרה בעולם, ובוודאי ישנה איזה שייכות בין שני הדברים. לכן הבה נתבונן בזה, ונראה איזה מוסר השכל אפשר ללמוד מזה.

ידועים הם דברי המדרש (ילקוט'ש ירמיה רמז שכ"ז) שכתבו וסיפרו על זמן הגעת כלל ישראל לבבל בעת גלותם, וז"ל: "נטלו הגליות את עיניהם וראו את ירמיה שפירש מהם, געו כלם בבכיה, וצווחו, רבינו ירמיה, הרי אתה מניחנו. שם בכו, שנאמר על נְהָרוֹת בְּבַל שֵׁם יִשְׁבְּנוּ גַם בְּכִינוּ (תהלים קלו, א). ענה ירמיה ואמר להם, מעיד אני עלי שמים וארץ, שאם בכיתם בכיה אחת עד שהייתם בציון לא גליתם", ע"כ.

וצריכין להתבונן, כי הלא חורבן ביהמ"ק בא על שחטאו בשלושה עבירות חמורות, והיו עובדי ע"ז וגילוי עריות, והיו שופכי דמים, והיה בדין שיחרב בית המקדש, וא"כ מה היה מועיל אם היו בוכים בכיה אחת בציון, וכי בזה לבד כבר היו ניצולים מן החורבן.

« איך לא הגן הבית המקדש בעצמו של ייחרב?! »

ואולי טמון כאן יסוד עמוק, וביאור הדברים הוא כך, כי באמת, חטאים אינם סתירה לבית המקדש, ואדרבה, לכך ניתן המקדש לכפר על החטאים, וכמו שאומרים בהגדה של פסח, ובנה לנו את בית הבחירה לכפר על כל עוונותינו. ואפילו אם נפלו לעבירות חמורות, בכח עבודת המקדש יתעוררו בני ישראל לתשובה ולתיקון דרכיהם. וא"כ נשאלת השאלה למה באמת חרב הביהמ"ק, ולא הועיל להביא את בני ישראל לתשובה.

אלא טעם הדבר הוא, משום שזלזלו בעבודת ה' ועבודת המקדש, ולא החשיבו את העבודה, וכשאין מחשיבין את הדבר אין מקבלים את התועלת ממנו.

וכמו שאמרו בגמ' (ברכות דף סב.) "כל המבזה את הבגדים סוף אינו נהנה מהם, שנאמר וְהַמֶּלֶךְ דָּוִד זָקֵן בָּא בַיָּמִים וַיִּכְסְהוּ בַבְּגָדִים וְלֹא יָחַם לוֹ (מלכים א' א, א), כי דוד המלך כרת כנף מעילו של שאול במערה, ולכן כשהיה זקן לא חממוהו הבגדים. והרי לנו שאפילו כח טבעי שיש בבגדים שהם מחממים, מ"מ אם מזלזל בבגדים מפסיד זה הכח. ואף שבעצם שאול המלך היה רודף אחר דוד המלך ע"ה להורגו, ובדין היה ש'הבא להרגך השכם להורגו', אלא שדוד המלך לא רצה לשפוך את דמו של שאול, ורצה להשכין שלום ביניהם, ולכן רק כרת את כנף מעילו, והיה בזה קיום מצוה וכוונה טהורה, מ"מ לפי מדרגת דוד המלך ע"ה היה בזה זלזול בבגדים, וכבר הפסיד את כח הבגדים.

וא"כ ק"ו הוא, אם אפילו את הכח הגשמי שטבע הקב"ה בבגדים שמחממים, מ"מ אם מזלזל בבגד מפסיד את כוחו, כ"ש וק"ו על כח הרוחני וסגולי שאם מזלזל ואינו מחשיב, לא יהא לו התועלת ממנו.

וכן מבואר בדברי הגר"א בפירושו למשלי, עה"פ בַּז לְדָבָר יִחָבֵל לוֹ ויִרָא מִצְוָה הוא יִשְׁלֵם (משלי יג, יא), ופירש הגר"א, שכל קיום העולם הגשמי תלוי הוא בשורש הרוחני של אותו דבר, וכמו שיש רמ"ח אברים באדם שהם

יודע מעמקי הלב שלא היו מברכין בתורה תחלה, כלומר שלא היתה התורה חשובה בעיניהם כ"כ שיהא ראוי לברך עליה וכו", עכ"ל.

והוסיף הגר"י בלאזער ואמר, כי הנה בגמ' **סוטה** (דף כא.) אי' "אמר רב יוסף תורה בין בעידנא דעסיק בה ובין בעידנא דלא עסיק בה מגנא ומצלא". והיינו מגנא מיסורים ומצלא מן החטא. וא"כ לפי"ז אפ"ל שזהו השאלה שנשאלה לחכמים ולנביאים על מה אבדה הארץ, כי בודאי עיקר טעם חורבן בית המקדש היה על ג' העבירות, אבל הקושיא היתה מה היה השורש לכל זה, ואיך באו לאלו החטאים, ומ"ט לא הגין עליהם כח התורה. ועל זה באה התשובה על עזבם את תורתיה ולא הלכו בה, שלא בירכו בתורה תחילה, היינו שלא החשיבו את התורה כראוי, וזה היה שורש כל הנפילות. ולכן גם התורה שלמדו לא הגינה עליהם, כי בז' לדבר יחבל לו, ואם אינו מחשיב את הדבר מאבד את הדבר, ואינו זוכה לקבל ממנו.

וא"כ נמצינו למדים שיסוד החורבן בא משום שזלזלו ולא החשיבו את התורה, ועי"ז באו לחטאים ולא הגינה התורה עליהם, ועדיין היו יכולים להגיע לתשובה ותיקון בכח עבודת המקדש, אבל כיון שזלזלו בעבודת המקדש, ולא בכו בכיה אחת בציון, לכן איבדו הכל, וחרב בית מקדשינו וגלינו מארצינו.

ובאמת כך מדוייק הוא בדברי רש"י הק', שכתב (בד"ה שלא ברכו בתורה בתחילה) בזה"ל: "קרא יתירא ד' אשר נתתי לפניו קא דרש, ברכת אשר בחר בנו מכל העמים, שהיא לפניו של דברי תורה. וכיון דלא מברכי, גליא דעתייהו שאינה מתנה חשובה להם", עכ"ל רש"י.

הרי שרש"י ג"כ הבין, שמכיון שהחכמים והנביאים לא ידעו לפרש על מה אבדה הארץ, הרי מוכח שאין הכוונה במה 'שלא ברכו בתורה תחלה' על העבירה הגלויה שלא ברכו את ברכת התורה לפני הלימוד, אלא היה כאן ענין התלוי במעמקי הלב, שלא החשיבו את התורה, ואפילו חכמים ונביאים אין יודעים להבחין בזה, כי זה אינו ניכר ונראה כלפי חוץ, רק הוא בפנימיות הלב, ומ"מ הוא קלקול נורא עד שהוא שורש החורבן, כי הכל תלוי בחשיבות שמחשיב בפנימיות הלב.

« לעורר את ה'רצון' לעבודת השי"ת!! »

בימי בין המצרים, ימי האבלות על חורבן ביהמ"ק, עלינו להתבונן בסיבות החורבן ושרשיו, כדי שנוכל לתקן ולהביא בנין ביהמ"ק. ובפרט כי ארז"ל (עין ירושלמי יומא פ"א ה"ה) "כל דור שלא נבנה ביהמ"ק בימיו כאילו נחרב בימיו", וזהו האבלות שבכל דור ודור, על החורבן של עתה, על מה שכאילו נחרב בימיו, ומתוך האבלות צריך להתעורר ולשוב בתשובה שלימה, ולתקן את מעשינו ודרכינו.

וכיון שעיקר שורש סיבת החורבן, בא מתוך שלא החשיבו את התורה כראוי, ולא החשיבו את עבודת המקדש, א"כ בימים אלו מוטלת עלינו החובה, להתבונן בגודל הזכיה שיש לנו להיות עבדי ה', ללמוד את תורתנו ולקיים את מצוותיו, ולהחשיב את התורה והמצוות. והחשיבות הזאת מביאה תשוקת הלב לקיום התורה ומצוותיה.

ובאמת כל עיקר החשיבות לפני הקב"ה הוא הרצון של האדם, וכלשונו של בעל **המסילת ישרים** (פ"ב) וז"ל: "כבר ידעת, שהנרצה יותר בעבודת הבורא יתברך שמו, הוא חפץ הלב ותשוקת הנשמה", עכ"ל.

והדרך לזכות לחפץ הלב ותשוקת הנשמה, הוא מתוך ההתבוננות במעלת התורה והמצוות, וגודל הזכיה שאנו זוכים לעבוד למלך גדול ונורא, ולקיים את מצוותיו.

והנה ארז"ל (ברכות דף כ.) "אמר ליה רב פפא לאב"י, מאי שנא ראשונים דאתרחיש להו ניסא ומאי שנא אנן דלא מתרחיש לן ניסא, אי משום תנויי (-שהם למדו יותר טוב מאתנו) וכו'". והגמ' מסיקה ואומרת "אמר ליה, קמאי הו

קא מסרי נפשיהו אקדושת השם (-הראשונים מסרו נפשם על קדושת השי"ת) אנן לא מסרינן נפשין אקדושת השם". עכ"ל הגמ' לענינו.

והנה הלא זה ברור שבודאי היו מוסרים נפשם בכל הדורות על ג' עבירות כמחויב ע"פ הדין, וא"כ מהו כוונת הגמ' שאנחנו לא מוסרים נפשינו על קדושת ה', אלא ע"כ הכוונה כאן על הדרגה של 'בכל לבבך' היינו לקיים המצוות בכל הלב ובכל השלימות בלא שום ויתור. וכמו שהגמ' בהמשך מספרת על מה שאחד האמוראים קרע בגד אדום של אשה. והיינו, לקיים המצוות אפילו כשאינו נח ואינו נעים לו לאדם, ומוסר בזה את רצונותיו להשי"ת, כי הרצון נקרא נפש, ככתוב **אם יש את נפשכם** (בראשית כג, ה) ופירש"י רצונכם. וכשהאדם מקיים מצוה בשלימות, ואפילו באופן שאינו כפי רצונותיו ותאוותיו, ה"ז נחשב למסירות נפש.

ולזה כיוונה הגמ', שדורות הראשונים היה הרבה יותר מוסרים את נפשם על המצוות, והיו מכניסים יותר את כל נשמתם לתוך קיום המצוות בכל מצב, יותר מכפי דורות האחרונים, ולכן דורות הראשונים נעשה להם יותר ניסים ותפילותיהם היו מתקבלות יותר.

והנה באותו דרך אי' בגמ' (סנהדרין קז) שדואג ואחיתופל היו דנים ארבע מאות בעיות בהלכה אחת, אמר רבא רבותא למבעי בעי, והלא בשנים הללו יש ריבוי תורה יותר מדורות הקודמים, ואפ"ה רב יהודה שליף מסאני ואתא מטרא, ואנן צוחינן וליכא דמשגח בן, אלא הקדוש ברוך הוא ליבא בעי דכתיב וה' יראָה לְלֵבָב (שמואל א' טז, ז), ע"כ.

ובאמת ששני האימרות הן הן הדברים, כי נתבאר לנו שהמסירות נפש שאמרו כאן הכוונה לקיים את המצוות בכל לבבך, למסור את עצמו אל המצוה, וזה מה שאמרו בגמ' סנהדרין, שהחשיבות של מסרי נפשיהו הוא משום שהקב"ה ליבא בעי, וכשהמצוות נעשות מתוך פנימיות הלב, זה מביא מסירות נפש, וזה מביא את קיום המצוות כראוי, ורחמנא ליבא בעי, וזהו החשיבות והחביבות לפניו.

ועבודה זו של קיום המצוות במסירות, למסור את עצמו לקיום המצוה אפילו בשבירת הרצון, מתוך התשוקה לקיים המצוות, נחשב כהקרבת קרבנות, וכמו שרמזו הקדמונים (ש"ד עה"ת) בפסוק יְקָרִיב אֹתוֹ לְרִצְנוֹ לְפָנָי ה' (ויקרא א, ג), שיקריב האדם את רצונו לפני ה', ויכניע את יצרו לעשות רצון קונו.

« התגברות על היצר נחשב כקרבתו!! »

ומקובלנו בשם צדיקים, שבעת שהאדם יש לו התגברות היצה"ר, והוא מכניע את יצרו ומתגבר לקיים את המצוות, הוא עת רצון ושעת הכושר לפעול בתפילה, והתפילה שמתפלל בעת הזאת עולה לרצון לפניו ית"ש.

וא"כ בימי בין המצרים, ימי האבלות על חורבן ביהמ"ק, הזמן גרמא להתחזק בסיבות החורבן ושרשיו, ועיקר שורש החורבן היה מתוך שלא החשיבו את המקדש ואת העבודה, וזה גרם לחורבן ביהמ"ק, ולכן עלינו להתחזק בעבודת ה' במסירות נפש, למסור את הנפש ואת הרצונות, ולהתאמץ ביתר שאת ועוז, שהוא במקום עבודת הקרבנות, והדרך להגיע לזה הוא מתוך ההתבוננות בחשיבות המצוות ומעלתם, שזה מביא תשוקה לאדם לקיים את המצוות בשלימות, וכפי ההתאמצות והתגברות בעבודה, נזכה לשפע סייעתא דשמיא, ולהתעלות מעלה מעלה.

ולפי כל הנ"ל יכולין להבין השייכות בין המצרים לפרשת פינחס, דבפרשת פינחס היא פרשת המועדים והקרבנות, כשאדם מתבונן כשהיה הבית מקדש היה קיים היה מקריבין הקרבנות במועדים, וזה צריך להביא אותנו להשתוקק לבנין הבית המקדש, וממילא אנו מחשיבים מה היה בבית המקדש וזה יהיה התיקון לחורבן בית המקדש, וממילא יהיה השתוקקת לבנין הבית המקדש וזה יביא לנו לביאות הגואל במהרה בימינו.